

ב"ה, י"ב תשרי תשע"ד

16.09.2013

אל:

מנהלי מחוזות

מחמ"דים

מפקחי המחוזות

מפקחים כוללים

מנהלי אגפי / מחלקות חינוך ברשויות המקומיות

מנהלי בתיה"ס העל יסודיים

מרכזי מקצוע אזרחות בבתיה"ס

מורות ומורים לאזרחות

מאת: אלירז קראוס, מ"מ מפמ"ר אזרחות

בלהה גליקסברג, מפמ"ר היסטוריה ואזרחות, ממ"ד

הנדון: חוזר מפמ"ר תשע"ד / 1

בשעה טובה נפתחה שנת הלימודים תשע"ד, ולאחר החגיגות של הפתיחה, נגש "לעבודה ולמלאכה".

בשנה זו הוצבו מספר יעדים מרכזיים למערכת חינוך בישראל. העיקרי שבהם הוא מתן דגש על למידה משמעותית ומעמיקה

בהוראת תחומי הדעת בכל חטיבות הגיל.

מערכת החינוך תורמת לעיצוב דמותם של התלמידים האזרחים העתידיים של מדינת ישראל, מניחה את היסודות ללמידה לאורך החיים, ומקנה כלים לעיצובה של חברת מופת הומניסטית, המתבססת על הערכים היהודיים והדמוקרטיים ועל המורשת והתרבות של תלמידיה מכל המגזרים. חברה שחבריה חיים בצוותא לאורם של ערכים אישיים וחברתיים.

התהליך החינוכי מכוון להעניק לתלמידים תחושת צמיחה, ערך ומסוגלות, הצלחה ומימוש אישי, חווית גילוי ומענה לסקרנותם, ולפתחם כאנשים פעילים המשתלבים בחברה ותורמים לה.

כדי שהתהליך ישיג את מטרותיו, על מערכת החינוך לאפשר למידה משמעותית לאורך הרצף החינוכי, תוך הבטחת האיזון הנדרש בין המכוונות לפרט לבין המחויבות לחברה, בין מדידה לבין למידה, בין התהליך לבין התוצר, בין הוראת ה"מה" לבין "האיך".

בכפוף לכך - הפיקוח על הוראת האזרחות רואה בהרחבת הלמידה המעמיקה והמשמעותית בהוראה יעד מרכזי .

- בלמידה מעמיקה הכוונה היא , ללמידה שמקיפה תכנים מרכזיים, מקדמת הפנמה של ידע מעמיק ואף רכישה של המיומנויות הנדרשות ברמה גבוהה. למידה כזו אמורה להעמיד את התלמיד והתלמידה בחזית הידע והמיומנויות הנחוצים למאה ה- 21, ולטפחם כבעלי ידע עולם רחב ועשיר ותובנה עמוקה לנושאי מורשת ותרבות.
- בלמידה משמעותית הכוונה ללמידה מתוך משמעות אישית, חדווה ויצירתיות, למידה שהיא רלוונטית לחייהם של התלמיד והתלמידה ושנוגעת באישיותם תוך שהיא מערבת היבטים מגוונים של התנסויות, ומחברת אותם לעולמם הערכי.
- למידה והוראה כזו מקדמות את היכולת והרצון להשקיע ולהתאמץ ומאפשרות מקום רב יותר לסקרנות, ליצירתיות, להעמקה ופיתוח חשיבה, לצד התפתחות רגשית, רוחנית וערכית של התלמיד והמורה גם יחד.

אנו מצרפות את המסמך המלא של מדיניות המזכירות הפדגוגית לקידום הלמידה המעמיקה והמשמעותית בכל תחומי הדעת, בקישורית הבאה :

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut Pedagogit/Portal/mazhap/LemidaMashmaitit.htm>

בשנת הלימודים הקרובה נתמקד בהוראת האזרחות באסטרטגיות ההוראה
הבאות המזמנות למידה משמעותית:

- 1. למידה באמצעות תהליכי חקר** – זו ההזדמנות לברך את המורים שהצטרפו לתוכנית הממירה את מבחן הבגרות החיצוני, בעבודת חקר ומבחן פנימי. התוכנית מאפשרת: תהליכי למידה תוך שימוש באסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה, תהליכי למידה המשלבים בין לימוד תחום הדעת לנושאים הנבחרים על ידי התלמידים, התנסות במיומנויות המאה ה-21 ולבסוף שימוש בדרכי הערכה מגוונות.
 - 2. פיתוח הפדגוגיה הדיגיטלית** - שימוש בפדגוגיה דיגיטלית מאפשר נגישות לחומרים חזותיים ולהוראה חווייתית, נגישות למגוון רחב של מקורות, לעבודה שיתופית ותהליכים של למידה עצמית של התלמידים. אנו נמשיך להרחיב את השימוש בכלים הללו בהוראת האזרחות.
 - 3. שילוב ערכים בהוראה** - שילוב בין העיסוק בשאלות עמדה תוך דיון בשאלות ערכיות אקטואליות ורלוונטיות לעולמם של התלמידים ושילובם בהוראת הנושאים של תכנית הלימודים באזרחות בכלל. הדבר ייעשה במסגרת התוכנית המערכתית לחינוך ערכי המשותפת למזכירות הפדגוגית, מינהל חברה ונוער, המינהל הפדגוגי והמינהל לחינוך דתי.
 - 4. שילוב הדיבייט** (שיג ושיח) בהוראת האזרחות
 - 5. למידה מתוך התנסות חוץ כיתתית** – מקצוע האזרחות הוא חלוץ בלמידה והערכה חלופית באמצעות מטלת הביצוע, המכילה ברוב המקרים למידה חוץ-כיתתית. אנו נמשיך לפתח ולקדם את כלי הערכה זה תוך הפקת לקחים מהניסיון שנצבר במהלך השנים.
- על פי החלטת שר החינוך, הרב שי פירון, נעשתה בכל תחומי הדעת התאמה בין תכנית הלימודים להיקף שעות ההוראה. בחוזר שלפניכם מופיע מסמך ההלימה עם פירוט והסבר. מהלך זה בא לאפשר למורה לאזרחות לבחור את הנושאים בהם הוא מבקש להעמיק ולהרחיב ולהיעזר בדרכי ההוראה המעמיקה והמשמעותית שמנינו לעיל, על פי הנושאים האקטואליים שעל סדר היום באותו זמן, על פי תחומי העניין של תלמידיו וכמובן על פי המדיניות והחזון החינוכי של בית הספר.

אנו מבקשות להודיע שהחל ממועד **קיץ תשע"ה**, תהיה חובה לענות על שאלת עמדה אחת מתוך שתיים בבחינות הבגרות.

במהלך חודש אוקטובר 2013, תיערכנה בחירות לרשויות המקומיות. אנו מבקשות מהמורים לאזרחות לעסוק בשיעורי האזרחות בסוגיות כמו: חלוקת התפקידים והסמכויות בין השלטון המרכזי והמקומי, מבנה הרשויות המקומיות, שיטת הבחירות למועצות המקומיות ולראשות המועצה, הנושאים שעליהם מתנהלות הבחירות ברשות המקומית ועוד. יש לעשות זאת תוך קישור למושגים, תכנים ועקרונות הדמוקרטיים המופיעים בתוכנית הלימודים. חשוב שהדיון בכתות יתקיים סביב תהליך הבחירות וסביב הנושאים המרכזיים במערכת הבחירות אך לא יעסוק בתמיכה או בהתנגדות למפלגה או למועמד כלשהו- שיעורי האזרחות יוכלו לסייע לתלמידים לעקוב אחרי מצעי המפלגות והדיון הציבורי, לדון בהם ולגבש לעצמם את דעתם בנושאים השונים. זו הזדמנות להפוך את לימוד האזרחות לרלוונטי ומשמעותי.

אנו ממשיכים גם השנה בשלבים הבאים של יישום תכנית הלימודים החדשה שאושרה בקיץ תשע"א (2011). במקביל, אנו ממשיכים **בהטמעת מטלות הביצוע**, מתוך תקווה שכל בית ספר וכל מורה ימצאו את הייחודיות המתאימה להם במסגרת זו.

פרט לקריאת חוזר זה חשוב לקרוא גם את חוזרי המפמ"ר הקודמים, בהם פורטו הנחיות חשובות לגבי בחינות הבגרות ולגבי מטלות הביצוע.

המורים והמנהלים מוזמנים לפנות בשאלות לממלאת מקום המפמ"ר או למדריכי האזרחות, או באמצעות הדוא"ל שכתובתו ezrachut@education.gov.il. פירוט נוסף יינתן בהשתלמויות ובאתר במהלך השנה.

תוכן העניינים בחוזר זה :

1. מסמך ההלימה – הסבר ופירוט - שאלון 34114 – עמ' 7-13
2. מסמך ההלימה אקסטרנניים - שאלון 34204 – עמ' 14-20
3. מסמך ההלימה עולים חדשים - עמ' 21-23
4. עולים חדשים – תוכנית פיילוט – עמ' 23
5. הנחיות למבחן מותאם - תזכורת – עמ' 24-25
6. בוחנים בעל – פה ומעריכי בחינות בגרות – עמ' 26-27
7. הוראת אזרחות בחטיבת הביניים – עמ' 28-29
8. מערך ההשתלמויות – עמ' 30-34
9. מערך ההדרכה – עמ' 35-36

הערות :

- לגבי מטלת הביצוע- הנחיות מעודכנות ולו"ז יפורסמו בנפרד
- לגבי תלקיט העיתונות- בימים אלו מתגבש מסמך הנחיות מעודכן אשר יפורסם בנפרד
- שינוי בחלוקת הנושאים בין קבוצות נושאי הבחירה בחטיבת הביניים יפורסמו בנפרד

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

אנו רואות בהוראת האזרחות אתגר ושליחות חינוכית ומברכות את ציבור המורים שיצליחו למלא את השליחות הזו בכיתות השונות ובדרכים מגוונות. זו גם הזדמנות לברך את כולכם בשנה טובה עם הרבה בריאות, משמעות ושמחה.

בברכה,

אלירז קראוס

בלהה גליקסברג

א.ב.ן קראוס

מנהלת אגף חברה ורוח

מפמ"ר היסטוריה

מ"מ מפמ"ר אזרחות

ומפקחת על הוראת האזרחות בממ"ד

העתקים :

גב' רחל מתוקי, יו"ר המזכירות הפדגוגית

ד"ר אברהם ליפשיץ, ראש מינהל החמ"ד

גב' דליה פניג, ס' יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

גב' דסי בארי, מנהלת האגף לחינוך ע"ס

מר עבדאללה חטיב, מנהל אגף החינוך לערבים

ד"ר משה דקלו, מנהל אגף הבחינות

מר מוהנא פארס, ממונה על החינוך הדרוזי

ד"ר מוחמד אלהיב, ממונה על החינוך הבדואי

1. שאלון 34114 (נבחנים אינטרניים)

להלן ספרי הלימוד המאושרים להוראה :

א. משטר ופוליטיקה בישראל – יסודות האזרחות/ אברהם דיסקין, הוצאת מגי .

ב. להיות אזרחים בישראל/ חנה אדן, ורדה אשכנזי, בלהה אלפרסון, הוצאת מעלות. ההוראה באמצעות ספר הלימוד "להיות אזרחים בישראל" תעשה תוך שילוב מחייב של חומרי לימוד מעודכנים כפי שפורסמו באתר המפמ"ר ובחוברת הפרקים המעדכנים, מהדורת ניסוי תשע"ג 2012, בהוצאת מעלות.

ג. ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית/ דר' דוד שחר, הוצאת כנרת, זמורה-ביתן ספר זה מאושר להיבחנות החל ממועד חורף תשע"ה.

כאמור לעיל הנהלת משרד החינוך החליטה על תהליך של התאמתן של תוכניות הלימודים לשעות ההוראה בפועל תוך שילוב של למידה משמעותית וחוייתית לתלמיד.

התהליך יכלול כמה שלבים :

1. מועד החורף תשע"ד, מיקוד קיץ תשע"ג יהיה תקף גם לגבי מועד זה.

2. למועד הקיץ תשע"ד הותאמה תוכנית למידה ההולמת את שעות ההוראה בפועל, על בסיס הנושאים המחייבים להיבחנות שפורסמו למועד זה, תוך התאמתם למספר שעות ההוראה, **ולא יהיה מיקוד. יש לציין שתוכנית זו תקפה רק למועד קיץ תשע"ד .**

3. לקראת שנת הלימודים תשע"ה תפורסם בתקופה הקרובה תוכנית למידה מעודכנת בהלימה ובהתאם לשעות ההוראה בפועל.

לפניכם מסמך הלימה המפרט את תכני הלימוד המחייבים להיבחנות למועד קיץ תשע"ד וחורף תשע"ה. מסמך זה כולל הפחתה של נושאי לימוד מפרקים

שונים, כל זאת כאמור על מנת לאפשר גיוון בדרכי ההוראה מתוך רצון להבנות עם הלומד למידה שתהא עבורו משמעותית לאורך שנות לימודיו ולאחריהן. למורה אוטונומיה לגבי חלוקת השעות, כלומר: קיימת גמישות בתוך הפרקים – כל מורה יבחר מהם הנושאים הקרובים לליבו, רלוונטיים לתלמידיו או אקטואליים באותו זמן וברצונו להרחיב עליהם או ללמד אותם "אחרת".

מסמך ההלימה לנבחנים בקיץ תשע"ד וחורף תשע"ה

שאלון 34114

הרחבה של מסמך זה מצויה בחוזר מפמ"ר/2 – הנושאים המחייבים שפורסם בתשע"ג.

המסמך שבפניכם מתייחס לתוכנית ההוראה והלמידה במהלך שנתיים. הנבחנים בקיץ תשע"ד כבר נמצאים במהלכה של הלמידה ואנו מניחים שנבחנים אלו כבר למדו חלק ניכר מהתוכנית שלפניכם.

הערה: כותרת הנושאים נכללות בחומר הלימוד (למעט תרבות דמוקרטית)¹

- הכרזת העצמאות- 3 שעות

פרק א

מדינת ישראל מדינה יהודית - 18 שעות

- המרכיבים ההכרחיים לקיומה של מדינה – כולל הכרה בינלאומית.
- הגדרה עצמית, מהי לאומיות (אתנית-תרבותית/מדינתית/פוליטית/אזרחית), מהן מדינות לאום (בסיס מושגי – תיאורטי והשוואתי) יוצגו המשמעויות השונות של מדינות הלאום והיחסים בין מדינה ללאום, ללא המושגים: מדינה דו לאומית –רב לאומית.
- ההצדקות למדינת הלאום הדמוקרטית

¹ הפרק על הרקע ההיסטורי והפרק על הזהויות לא נכללים למועד זה מאחר והכנתם טרם הושלמה

- מאפייניה או היבטיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית (המצוי: חקיקה, שפה סמלים הסדר הסטטוס קוו (ללא ההיבט המוסדי)).
- המיעוטים בישראל – הבט דמוגרפי, ומעמד השפה הערבית (ללא ההיבט המוסדי)

פרק ב

מהי דמוקרטיה? ערכים עקרונות ומאפיינים של משטר דמוקרטי - 54 שעות

- הרעיון הדמוקרטי
- חירות ושוויון
- גישות כלכליות חברתיות במדינה הדמוקרטית: ליברלית וסוציאל - דמוקרטית כולל **מדינת רווחה**
- זכויות אדם ואזרח:
- סוגי זכויות אדם: טבעיות, פוליטיות אזרחיות, זכויות חברתיות, זכויות קבוצתיות: הדיון לגבי עצם הענקתן והיקפן. (ללא שיום הגישות)
- חובות האדם והאזרח
- התנגשות בין זכויות: התנגשות בין זכויות ו/או עקרונות דמוקרטיים לבין ערכים ואינטרסים של הציבור.
- עקרון שלטון העם
- דמוקרטיה ישירה (כולל משאל עם)
- דמוקרטיה ייצוגית (כולל משטר נשיאותי ומשטר פרלמנטרי)
- בחירות דמוקרטיות

- גישות לדמוקרטיזציה ליברליות : אינדיבידואלית רפובליקנית, רב תרבותית, (הפרק המעדכן לספר "להיות אזרחים בישראל" יפורסם באתר המפמ"ר).
- עקרון הגבלת השלטון
 - רעיון הפרדת רשויות וחשיבותו.
 - פיקוח וביקורת של מנגנונים מוסדיים וחוק מוסדיים כולל דוגמאות.
- עיקרון שלטון החוק
 - שלטון החוק במשטר הדמוקרטי לעומת שלטון החוק במשטר הלא דמוקרטי
 - שלטון החוק במובן הפורמאלי , שלטון החוק במובן המהותי
 - שאלת הציות לחוק סירוב פקודה מטעמי מצפון ואידיאולוגיה , פקודה בלתי חוקית בעליל.
- עקרון הכרעת הרוב והשמירה על זכויות המיעוט
- תרבות דמוקרטית :
 - עיקרון ההסכמיות
 - עיקרון הפלורליזם
 - עיקרון הסובלנות

פרק ג'

המשטר והפוליטיקה במדינת ישראל – מהי מדינה יהודית ודמוקרטית -28 שעות

- המעמד המשפטי (המיוחד) של הכרזת העצמאות.
- חוקי היסוד ומעמדם (לא כולל את המהפכה החוקתית)
- שבות ואזרחות :
 - חוק השבות
 - חוק האזרחות
 - ההבדל בין "עלייה" ל"הגירה".
- החברה הישראלית – השסעים בחברה, אתגר החיים המשותפים
- השסע הלאומי יש לכלול: תיאור הקבוצות השונות, הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.
- הרשות המחוקקת – כנסת ישראל
 - תפקידי הכנסת - הכנסת כמייצגת את העם, כרשות מכוננת, מחוקקת, כמבקרת ומפקחת
 - הרשות המבצעת- הממשלה
 - תהליכי כינון ממשלה . (ממשלות קואליציוניות ותפקידן)
 - הממשלה תפקידיה וסמכויותיה
 - סמכויות רה"מ והשרים (כולל אחריות משותפת ומיניסטרילית)
 - מבנה הממשלה דרג נבחר מול דרג מנהלי

• הרשות השופטת, אי תלותה וחשיבותה

- סוגי המשפט: פלילי, אזרחי, חוקתי.

- מבנה מערכת המשפט.

• בג"צ:

- תפקידי בג"צ וסמכויותיו (כולל הצווים)

- בג"צ "כנותן סעד למען הצדק"

אשכול א' - 15 שעות

• השקפות וגישות לאופייה של מדינת ישראל.

מדינת התורה; מדינה דתית-לאומית; מדינת לאום יהודית – תרבותית; מדינת העם היהודי; מדינת היהודים ומדינת כלל-אזרחיה.

* לתשומת לבכם:

במסגרת ההטמעה בשלבים של תכנית הלימודים החדשה יילמד נושא ההשקפות לגבי אופייה הרצוי של מדינת ישראל לעת עתה על פי החלוקה שהייתה מקובלת עד כה - כלומר, הגישות השונות לאופייה הרצוי של מדינת ישראל. החל מקיץ תשע"ה-הגישות הנ"ל לא תכללנה בתוכנית הלימודים, יש ללמד נושא זה על פי מסמך ההלימה של קיץ תשע"ה שיפורסם בהמשך.

• מקומה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי:

- האחריות והמחויבות ההדדית של מדינת ישראל והעם היהודי בתפוצות.

- השפעת יהדות התפוצות על קביעת מדיניות פנים וחוץ וביטחון,

ומחויבות המדינה קליטה ועלייה. היבטים כלכליים חברתיים הקשורים

לעליה.

- השסע הדתי : יש לכלול: תיאור הקבוצות השונות, , הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.

אשכול ב' - למגזר הערבי והדרוזי - 15 שעות

- זכויות האדם והאזרח במדינת ישראל
- התקשורת והפוליטיקה בישראל
- השלטון המקומי

2. אקסטרוניס ונבחני משנה

ספרי הלימוד מהם ניתן ללמד:

- א. משטר ופוליטיקה בישראל – יסודות האזרחות/ אברהם דיסקין, הוצאת מגי
- ב. להיות אזרחים בישראל/ חנה אדן, ורדה אשכנזי, בלהה אלפרסון, הוצאת מעלות.
- ☒ ההוראה באמצעות ספר הלימוד "להיות אזרחים בישראל" תעשה תוך שילוב מחייב של חומרי לימוד מעודכנים כפי שפורסמו באתר המפמ"ר ובחוברת הפרקים המעודכנים, מהדורת ניסוי תשע"ג 2012, בהוצאת מעלות.
- ג. ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית/ דר' דוד שחר, הוצאת כנרת, זמורה-ביתן ספר זה מאושר להיבחנות החל ממועד חורף תשע"ה.

דברי הסבר

1. במועד חורף תשע"ד תקף המיקוד שפורסם למועד קיץ תשע"ג
2. בחוזר זה מופיע פירוט תוכנית הנושאים המחייבים להיבחנות למועד קיץ תשע"ד.
3. לקראת שנת הלימודים תשע"ה תפורסם תוכנית לימודים מעודכנת בהלימה ובהתאם לתוכנית שתפורסם בקרוב לנבחנים האינטרניים על פי החלטת שר החינוך הרב שי פירון החל ממועד קיץ תשע"ד נושאי הלימוד-יפורסמו בתחילת שנה"ל, לא יהיה מיקוד והחומר להיבחנות יהיה זהה לתוכנית הלמידה.

לתשומת לבכם : נבחני משנה שיש להם ציון על מטלת ביצוע צריכים להיבחן בשאלון 34114.

נבחני משנה שאין להם מטלת ביצוע, או שאינם מעוניינים לשמור על הציון של מטלת הביצוע צריכים להיבחן בשאלון 34204.

נושאי הלמידה לנבחנים אקסטרניים בקיץ תשע"ד וחורף תשע"ה

שאלון 34204, שאלון 176

(יש לשים לב לכוכביות ולעיין באתר המפמ"ר בכל ההערות המופיעות לאורכו של מסמך זה)

הערה : כותרות הנושאים נכללות בחומר הלימוד

- הכרזת העצמאות

פרק א

מדינת ישראל מדינה יהודית

• המרכיבים ההכרחיים לקיומה של מדינה – כולל הכרה בינלאומית .

• הגדרה עצמית, מהי לאומיות (אתנית-

תרבותית/מדינתית/פוליטית/אזרחית), מהן מדינות לאום

(בסיס מושגי – תיאורטי והשוואתי) יוצגו המשמעויות השונות של מדינות

הלאום והיחסים בין מדינה ללאום, ללא המושגים : מדינה זו לאומית –ורב לאומית).

• ההצדקות למדינת הלאום הדמוקרטית

• מאפייניה או היבטיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית (המצוי : –

חקיקה, שפה סמלים הסדר הסטטוס קוו (ללא ההיבט המוסדי).

- המיעוטים בישראל – הבט דמוגרפי , ומעמד השפה הערבית (ללא ההיבט המוסדי)

פרק ב'

מהי דמוקרטיה ? ערכים עקרונות ומאפיינים של משטר דמוקרטי -54 שעות

- הרעיון הדמוקרטי
- חירות ושוויון
- גישות כלכליות חברתיות במדינה הדמוקרטית: ליברלית וסוציאל דמוקרטית כולל מדינת רווחה
- זכויות אדם ואזרח:
- סוגי זכויות אדם: טבעיות, פוליטיות אזרחיות, זכויות חברתיות, זכויות קבוצתיות:
- הדיון לגבי עצם הענקתן והיקפן. (ללא שיום הגישות)
- חובות האדם והאזרח
- התנגשות בין זכויות: התנגשות בין זכויות ו/או עקרונות דמוקרטיים לבין ערכים ואינטרסים של הציבור.
- עקרון שלטון העם
- דמוקרטיה ישירה (כולל משאל עם)
- דמוקרטיה ייצוגית (כולל משטר נשיאותי ומשטר פרלמנטרי)
- בחירות דמוקרטיות
- עקרון הגבלת השלטון
- רעיון הפרדת רשויות וחשיבותו.

- פיקוח וביקורת של מנגנונים מוסדיים וחוף מוסדיים כולל דוגמאות.
- חוקה כאמצעי להגבלת השלטון , עליונות החוקה, חוקה פורמאלית וחוקה מטריאלית
- עיקרון שלטון החוק
- שלטון החוק במשטר הדמוקרטי לעומת שלטון החוק במשטר הלא דמוקרטי
- שלטון החוק במובן הפורמאלי , שלטון החוק במובן המהותי
- גבולות הציות לחוק במשטר הדמוקרטי : סוגי עבריינות
- שאלת הציות לחוק סירוב פקודה מטעמי מצפון ואידיאולוגיה , פקודה בלתי חוקית בעליל.
- עקרון הכרעת הרוב והשמירה על זכויות המיעוט
- תרבות דמוקרטית :
- עקרון ההסכמיות
- עקרון הפלורליזם
- עקרון הסובלנות

פרק ג'

המשטר והפוליטיקה במדינת ישראל – מהי מדינה יהודית ודמוקרטית -28 שעות

- המעמד המשפטי (המיוחד) של הכרזת העצמאות.
- חוקי היסוד ומעמדם (לא כולל את המהפכה החוקתית)

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

- שבות ואזרחות :
- חוק השבות
- חוק האזרחות
- ההבדל בין "עלייה" ל"הגירה".
- החברה הישראלית – השסעים בחברה, אתגר החיים המשותפים
- השסע הלאומי יש לכלול: תיאור הקבוצות השונות, הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.
- הרשות המחוקקת – כנסת ישראל
- תפקידי הכנסת - הכנסת כמייצגת את העם, כרשות מכוננת, מחוקקת, כמבקרת ומפקחת
- הרשות המבצעת- הממשלה
- תהליכי כינון ממשלה . (ממשלות קואליציוניות ותפקידן)
- הממשלה תפקידיה וסמכויותיה
- סמכויות רה"מ והשרים (כולל אחריות משותפת ומיניסטרואלית)
- מבנה הממשלה דרג נבחר מול דרג מנהלי
- הרשות השופטת, אי תלותה וחשיבותה
- סוגי המשפט: פלילי, אזרחי, חוקתי.
- מבנה מערכת המשפט.

- בג"צ :
 - תפקידי בג"צ וסמכויותיו (כולל הצווים)
 - בג"צ "כנותן סעד למען הצדק"
 - הפרדת רשויות , יחסי גומלין בין הרשויות (כולל עירוב סמכויות בין רשויות השלטון בישראל)
 - מוסד הנשיאות , תפקידי הנשיא , סמכויותיו , סמכות החנינה , חסינות הנשיא
 - תרבות פוליטית בישראל
- אשכול א' - 15 שעות**
- השקפות וגישות לאופייה של מדינת ישראל.
- מדינת התורה ; מדינה דתית-לאומית ; מדינת לאום יהודית – תרבותית ; מדינת העם היהודי ; מדינת היהודים ומדינת כלל-אזרחיה.
- * לתשומת לבכם :**
- במסגרת ההטמעה בשלבים של תכנית הלימודים החדשה יילמד נושא ההשקפות לגבי אופייה הרצוי של מדינת ישראל לעת עתה על פי החלוקה שהייתה מקובלת עד כה - כלומר, הגישות השונות לאופייה הרצוי של מדינת ישראל : החל מקיץ תשע"ה-הגישות הנ"ל לא תכללנה בתוכנית הלימודים, יש ללמד נושא זה על פי מסמך ההלימה של קיץ תשע"ה שיפורסם בהמשך.**
- מקומה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי :
 - האחריות והמחויבות ההדדית של מדינת ישראל והעם היהודי בתפוצות.

- השפעת יהדות התפוצות על קביעת מדיניות פנים וחוץ וביטחון, ומחויבות המדינה לקליטה ועלייה. היבטים כלכליים חברתיים הקשורים לעלייה.
- השסע הדתי : יש לכלול: תיאור הקבוצות השונות, , הגורמים לשסע ולהתמשכותו, דרכי הביטוי של השסע, דרכי התמודדות עם השסע.

אשכול ב' - למגזר הערבי והדרוזי - 15 שעות

- השלטון המקומי
- זכויות האדם והאזרח במדינת ישראל
- התקשורת והפוליטיקה בישראל

3. תלמידים עולים

מסמך הלימה לעולים חדשים – נבחנים אינטרניים [שאלון 34202] ונבחנים אקסטרניים [שאלון 176] – שתי יחידות לימוד - במועדי חורף וקיץ תשע"ד

סמל שאלון לתלמידים אינטרניים : 034202

סמל שאלון לתלמידים אקסטרניים : 000176

בשנה"ל תשע"ד לא חלו שינויים בנושאי הלימוד, ספר הלימוד, ומבנה הבחינה לעולים חדשים, והם נשארו זהים לנושאי הלימוד, ספר הלימוד ומבנה הבחינה לשנה"ל תשע"ב.

תלמידים שזכאים למבחן עולים חדשים, אינם צריכים להגיש מטלת ביצוע והם מחויבים רק למבחן בכתב.

תלמידים עולים חדשים הבוחרים לגשת למבחן הבגרות הרגיל, זכאים לקבל 10 נקודות בונים על הבחינה בכתב (34114), וחייבים להגיש מטלת ביצוע (34118), כמו כל תלמידי הכיתה. על העבודה (מטלת ביצוע) אין מקבלים בונים.

במועדי חורף תשע"ד הבחינה לעולים חדשים היא רק בשפה העברית.

במועד קיץ תשע"ד הבחינה תתורגם לשפות: רוסית אנגלית וצרפתית.

תלמידים הרוצים להבחן באחת השפות האלה יכולים להבחן רק במועד הקיץ. על בית הספר להזמין עבורם טופס מתורגם לשפה המבוקשת.

ספר הלימוד : אזרחות – האתגר / ניסן נווה / הוצאת מט"ח

בספר זה יש ללמד עמ' 7-157, למעט העמודים המסומנים בצהוב.

נושאי הלימוד:

- מגילת העצמאות – העקרונות שעליהם מושתתת מדינת ישראל
פרק ראשון : הכרזת העצמאות (עמ' 7 – 16)
- מדינה יהודית – מדינת העם היהודי
פרק חמישי : מאפייניה של מדינת ישראל כמדינה יהודית (עמ' 49 – 66)

- מהי דמוקרטיה

פרק שני : המדינה הדמוקרטית (עמ' 17 – 26)

פרק שישי : המשטר הדמוקרטי בישראל (עמ' 67 – 76)

אין ללמד את הסעיפים המתאייחסים לשיטה המעורבת בעמ' 73 סעיף ב' ועמ' 75 למעלה.

- האזרחות במדינת ישראל

פרק רביעי : העקרונות לקביעת האזרחות במדינת ישראל (עמ' 39 - 48)

- שאלת החוקה וחוקי יסוד

פרק שלישי : חוקה וחוקי יסוד (עמ' 27 – 38)

- הבחירות לכנסת

פרק שביעי : שיטת הבחירות לכנסת בישראל (עמ' 77 – 90)

- הכנסת (הרשות המחוקקת)

פרק שמיני : הרשות המחוקקת – הכנסת (עמ' 91 – 106)

- הממשלה (הרשות המבצעת)

פרק תשיעי : הרשות המבצעת – (עמ' 107 – 112, 114-115)

- הרשות השופטת

פרק עשירי : הרשות השופטת (עמ' 121 – 136) ללא סוגי צווים עמ'

129 - 130

תרומתו של בג"ץ לדמוקרטיה הישראלית עמ' 132 – 135. מתוך עמודים אלו יש ללמד רק חמש דוגמאות לתרומתו של בג"ץ לדמוקרטיה הישראלית

- רשויות מקומיות

פרק תשיעי : השלטון המקומי (עמ' 116 – 120)

- נשיא המדינה

פרק שנים עשר : נשיא המדינה (עמ' 151 – 157)

- ביקורת, בקרה ופיקוח במדינת ישראל

פרק אחד עשר : מנגנוני פיקוח וביקורת על השלטון (עמ' 137 – 150 ללא עמוד 144.

נושא זה יש ללמד מתוך אחד הספרים:

להיות אזרחים בישראל / הוצאת ת"ל ומעלות, עמ': 528-526, 530 –
537, 544-543 (סעיף 3)

אזרחות לבגרות / הוצאת גשר רכס, עמ': 356 – 359 362 – 363

4. עולים חדשים – תוכנית פיילוט

אנו מבקשות להודיע שהפיילוט להוראת אזרחות מתקשבת לתלמידים עולים הנערך בשיתוף עם מט"ח יימשך גם בשנה"ל תשע"ד.

משרד החינוך (גף עולים והפיקוח על הוראת האזרחות) יזם פיתוח סביבת למידה ייעודית מקוונת לתלמידים הניגשים לבחינת עולים באזרחות. (<http://b-olim.cet.ac.il/>) הסביבה פותחה העל-ידי צוות מטח תוך התייחסות לצרכי העולים מבחינת שפה עברית והכרות עם ערכי המדינה היהודית והדמוקרטית: המשלב שפתי מותאם לעולים לרבות פירושי מילים וכן הסביבה עשירה מאוד בתמונות וסרטונים. הסביבה מכילה גם תרגולים ברמות שונות (כולל שאלות בחינה) והתייחסות לסוגיות אזרחיות מרכזיות המעסיקות את ההחברה הישראלית.

הסביבה בנויה על עבודה המורה בכיתה להקניית התכנים ותרגול על-ידי התלמידים בסביבת הלמידה; מורי הניסוי יקבלו הרשאת ניהול וסיסמאות לתלמידיהם. יחד עם זאת, ניתן לעשות שימוש בסביבה כאשר ישנו מספר מצומצם של תלמידים עולים בכיתה רגילה.

מורים המעוניינים להשתתף בניסוי נדרשים להירשם [בקישור המצורף](#)

אנו ממליצים מאוד על המעוניינים להירשם בהמשך להשתלמות ייעודית למורי העולים בתכנית הניסוי.

מורים המעוניינים להמשיך להשתתף בפיילוט או להצטרף אליו מתבקשים לפנות למדריכה איה שנהר פריצקי, במייל: aya.paritsky@gmail.com

5. הנחיות למבחן מותאם באזרחות

הנחיות למבחן מותאם באזרחות – לכל המגזרים

2 י"ל נבחנים אינטרנים, סמל שאלון: 34114

2 י"ל מורחב נבחני משנה, סמל שאלון: 34204

2 י"ל נבחנים אקסטרנים, סמל שאלון: 175

ההנחיות למבחן מותאם באזרחות הן כדלקמן:

על התלמיד לענות על שלושה פרקים מתוך ארבעת הפרקים של הבחינה.

- פרק א' - חובה. שאלה אחת, לפי ההנחיות בשאלון הבגרות לכלל התלמידים.
- פרק ב' - חובה. ארבע שאלות, לפי ההנחיות בשאלון הבגרות לכלל התלמידים.
- ופרק נוסף לבחירת התלמיד בהמלצת היועצת או המחנך/ת או המורה לאזרחות:

פרק ג' או פרק ד'. שתי שאלות לפי ההנחיות הבגרות לכלל התלמידים בפרק שנבחר.

כלומר:

התלמיד עונה על שבע (7) שאלות, משלושה פרקים א' + ב' + ג' או ד' .

לכל שאלה 14 נקודות + 2 נקודות בונוס

חלוקת הניקוד: ניקוד שווה לכל השאלות.

14 נקודות לכל שאלה. $214 + 98 = 7 \times 100 = 700$ נקודות בונוס = 100

הערות:

- אם תלמיד עונה על שבע שאלות מארבעת הפרקים, השאלות בפרק האחרון במחברת התלמיד לא ייבדקו.

- אם תלמיד מוותר על הזכות למבחן מותאם יש צורך להוריד את המדבקה של "מבחן מותאם" ממחברתו של התלמיד, ולשלוח את המחברת כמחברת רגילה או להכניס את המחברת לחבילת מחברות רגילות.

הנחיות למבחן מותאם לעולים חדשים

2 י"ל נבחנים אינטרנים, סמל שאלון 34202

2 י"ל נבחנים אקסטרנים, סמל שאלון 176

במבחן הבגרות יש שני חלקים .

חלק א': על התלמיד לענות על שתי שאלות מתוך שלוש שאלות (כמו שאר התלמידים)

אבל על התלמיד לענות רק על שני סעיפים מתוך שלושה סעיפים בכל שאלה.

הניקוד לכל שאלה הוא: 16 נקודות לכל סעיף x שני סעיפים = 32 נקודות לשאלה.

הניקוד לשאלות בחלק א' הוא: 32 נקודות x 2 שאלות = 64 נקודות.

חלק ב': על התלמיד לענות על שתי שאלות מתוך חמש שאלות.

הניקוד לכל שאלה הוא: 18 נקודות .

הניקוד לשאלות בחלק ב' הוא: 18 נקודות x שתי שאלות = 36 נקודות.

כלומר: התלמיד עונה סה"כ על ארבע שאלות

חלק א': שתי שאלות, שני סעיפים (16 x 2) בכל שאלה, 32 = 64 x 2

חלק ב': שתי שאלות, 18 = 36 x 2

חלק א' 64 נקודות + חלק ב' 36 נקודות = 100

6. בוחנים בעל פה ומעריכי בחינות בגרות

בוחנים בעל-פה

להלן התנאים בהם חייב לעמוד מורה המעוניין לשמש כבוחן בחינות בע"פ באזרחות:

1. המורה הבוחן אינו מלמד את התלמיד הנבחן בע"פ בשנה"ל הנוכחית.
2. המורה הגיש לבחינות בגרות באזרחות לפחות 4 פעמים במרוצת 7 השנים האחרונות
3. על המורה להיות בעל אישור השתלמות שנתית מהמפמ"ר, לפחות משנה"ל **התשע"ב**

הערות:

- התנאים הנ"ל פורסמו בחוזר מנכ"ל סד/3(א) התשס"ד, וע"י האגף ללקויי למידה.
 - **בניגוד לעבר**, אין לשלוח טופס אישור מורים בוחנים בעל פה באמצעות הדואר או הפקס, אלא באמצעות המערכת הממוחשבת הייעודית לכך באתר אוח משרד החינוך:
 - http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pe_dagogit/Portal/TofesBochanim.htm . התשובות יתקבלו גם הן באמצעות המערכת בלבד.
- האישור לבחינה בע"פ רלוונטי רק לגבי בחינת הבגרות. לגבי מטלת הביצוע, אין לו משמעות, שכן המדובר בעבודה, והיא מוגשת באופן קבוצתי.

הערכת בחינות בגרות

להלן התנאים בהם חייב לעמוד מורה המעוניין לשמש כמעריך בחינת הבגרות באזרחות:

1. להיות בעל תעודת הוראה / רישיון הוראה באזרחות.
 2. להיות בעל תואר אקדמי בתחום דעת הקרוב למקצוע האזרחות.
 3. הגיש לבחינות בגרות באזרחות לפחות 4 פעמים במרוצת 5 השנים האחרונות.
 4. השתתף בהשתלמות שנתית אחת של הפיקוח על הוראת האזרחות החל משנה"ל התשע"ב ובעל אישור על השתלמות זו מהמפמ"ר לאזרחות.
- יש לשלוח את טפסי הצטרפות למאגר מעריכים לאגף הבחינות עד תאריך 30.12.13, כיז טבת תשע"ד

הערה: מעריך שלא העריך בחינות בגרות תקופה מסוימת (שנה או יותר), ורוצה לחזור להעריך בחינות, צריך להודיע בכתב, לפיקוח על הוראת האזרחות (לכתובת: משרד החינוך: רח' דבורה הנביאה 2 בנין לב רם ירושלים), לא יאוחר מתאריך 30.12.2013, כיז טבת תשע"ד.

כמו כן, מעריך שחוזר להעריך בחינות בגרות לאחר הפסקה של שנה או יותר, מקבל בסבבי החלפת המחברות הראשונים מחצית מכמות המחברות לבדיקה. העלאת כמות המחברות היא בהתאם להמלצת המעריך הבכיר.

לתשומת לבכם: החל משנה"ל התש"ע יכולים להעריך בחינות בגרות באזרחות רק מורים שלימדו והשתלמו בהוראת 2 יח"ל.

ניתן לפנות בכל שאלה לגבי שושי יצחקי, מדריכה ארצית

בדוא"ל: shoshiyi@gmail.com

7. הוראת אזרחות בחטיבות הביניים

חובת הוראה: החל משנת תשס"ט מחויבים כל תלמידי כיתות ט' ללמוד אזרחות בהיקף של שעתיים שבועיות, כפי שפורסם בחוזר המנכ"ל תשס"ט/8(א) סעיף 3.1-36: תכנית היסוד (הליבה) לחטיבות הביניים בחינוך העל-יסודי.

תכנית הלימודים: פרקי הלימוד המחייבים למגזר היהודי ולמגזר הערבי והדרוזי לשנת תשע"ד יפורטו בחוזר הבא. עד לפרסום פרקי הלימוד הנ"ל ניתן ללמד לפי פרקי הלימוד לשנת תשע"ג, כפי שפורסמו בחוזר המפמ"ר מס' 2 תשע"ג. לתשומת לבכם בשנת הלימודים תשע"ד יהיה שינוי בחלוקת הנושאים בין קבוצות נושאי הבחירה ובמבנה הלמידה שלהם, אנו נפרסם אותם בשבועות הקרובים.

תכנית העמקה בלימודי האזרחות. התכנית יושמה בתשע"ג בכ - 130 בתי ספר וזכתה להצלחה רבה.

לפי התכנית, שני שליש משנת הלימודים יוקדשו לתכנית הבסיס המשותפת לכל בתי הספר בארץ, ואילו בשליש משנת הלימודים יוכל כל בית ספר לבחור או לפתח לעצמו יחידת לימוד ייחודית, במסגרתה יעמיק באחד הנושאים של תכנית הלימודים. יחידת ההעמקה תאפשר הזדמנות לחיבור משמעותי בין הוראת האזרחות לבין פעילויות של חינוך אזרחי ולמידה בין-תחומית וכן לעיסוק בנושאים הרלוונטיים לבית הספר. יחידת הלימוד הייחודית תילמד בהיקף של כ- 15-20 שעות.

בתי ספר שיבחרו לקחת חלק בתכנית ההעמקה לא ישתתפו במדגם בתי הספר שייגשו לבחינה של הפיקוח.

תהליך ההצטרפות לתוכנית ההעמקה:

א. בתי ספר המעוניינים להשתתף בתכנית ההעמקה ולהתאים/לבנות יחידות לימוד לתלמידיהם, ימלאו את ספח ההרשמה בטופס המקוון בקישור <http://bit.ly/KI4mU5> ההרשמה תחל ב-1.10.13 עד 31 בדצמבר 2013. ההרשמה היא רק בטופס הנ"ל, (בי"ס שירשם בדרך אחרת או רק אצל גורם אחר, לא ייחשב כמי שנרשם).

כאמור, רשימת יחידות הלימוד שאושרו מתפרסמת באתר המטה לחינוך אזרחי בתוך אתר המזכירות הפדגוגית. להלן הקישור:

[http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogi
t/Mate/hamaka_ezrahut_9/TochniyotAamakaEzrachutTet.htm](http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogi
t/Mate/hamaka_ezrahut_9/TochniyotAamakaEzrachutTet.htm)

ג. בתי ספר המפתחים את יחידת הלימוד בעצמם: יעבירו את יחידת הלימוד, לפי הקריטריונים, בדוא"ל simarozilio@gmail.com עד ל- 31.12.13 האישור לתוכנית הבית ספרית יישלח עד סוף חודש פברואר 2014.

בתי הספר שכבר השתתפו בתכנית בתשע"ב ובתשע"ג מתבקשים לשוב ולהודיע על המשך קיום התכנית בשנה"ל תשע"ד. ביי"ס שלא יבצע הרשמה במועד כנדרש יחשב כמי שבחר לא להשתתף בתוכנית העמקה.

אנו תקווה כי תכנית ההעמקה בלימודי האזרחות תאפשר לתלמידים ולמורים למידה מגוונת, חווייתית ומשמעותית יותר.

משימת הערכה- (מבחן מפמ"ר) מדגם תשע"ד: חובת ההיבחנות במשימת הערכה מטעם הפיקוח על הוראת האזרחות תחול השנה על חלק קטן מבתי הספר. כל בית ספר שאמור להבחן יקבל על כך הודעה בכתב בסוף חודש מרץ.

מועד הבחינה: יום רביעי, 21.5.14, כ"א באייר תשע"ד, בשעה 09:00. משך הבחינה: שעה. אופן הדיווח על תוצאות הבחינה יהיה שונה ויישלח אל הפיקוח על הוראת האזרחות, לפי ההנחיות שיתפרסמו בסמוך למועד הבחינה.

8. מערך ההשתלמויות

כמדי שנה, בכוונתנו לקיים השתלמויות המיועדות למורים בחטיבה העליונה.

מטרות ההשתלמויות:

- פיתוח כישורי חשיבה ומיומנויות ושילובם באופן מפורש ומודע בהוראה ובתרגול.
- יכולות אורייניות באזרחות: כתיבת טיעון ומיזוג מידע.
- שאלות עמדה ועיסוק בנושאים שנויים במחלוקת.
- העמקת הידע בנושאים נבחרים שונים, במיוחד עדכונים שהוכנסו לתכנית הלימודים.
- הטמעת מטלת הביצוע

1. השתלמויות בפסגות בהדרכת מדריכי מפמ"ר

ההשתלמות בפסגה למורי חטיבה עליונה, בהיקף 30 והיא תורכב משלושה חלקים:

5 מפגשים בפסגה"ה סה"כ = 20 שעות + מטלה מתוקשבת = 2 שעות + השתתפות חובה באחד מימי העיון שיתקיימו בחופשת הקיץ = 8 שעות. סה"כ: 30 שעות

- לתשומת לבכם במפגש הראשון בכל אחת מהפסגות נקיים: מפגש מחוזי בו נדון במסמך הלימה, עדכונים, ניתוח תוצאות מבחן קיץ תשע"ג. המפגש הראשון – המצוין בנספח ההשתלמויות מיועד לכל המורים – גם למי שאינם משתלמים השנה בהשתלמות מפמ"ר.
- פירוט הפסגות, מדריכים ויום ההשתלמות מצורפים בהמשך בטבלת ההשתלמויות

2. **השתלמויות למורים בקבוצות ייעודיות :**
 - א. **השתלמות חקר באזרחות – למורים שתלמידיהם מגישים עבודת חקר באזרחות, הממירה בחינה בהיקף 2 יח"ל (רכזת): רוחמה וילשטיין).**
 - ב. **השתלמות למורים המלמדים אזרחות ברמה של 5 יחידות לימוד (רכזת: צאלה שחם).**
3. **השתלמויות העשרה בשיתוף פעולה עם מט"ח ועם יסודות- פרטים נוספים על תכני ההשתלמות ודרכי ההרשמה נפרסם – במהלך חודש אוקטובר ע"י המדריכים המחוזיים.**
4. **השתלמויות המיועדות למורי חמ"ד**
 1. **השתלמות "עיר שחברה לה יחדיו" - על הפסיפס האנושי המרכיב את העיר ירושלים ובכלל - מיהו 'האחר'?**
להלן קישור אל <http://hemed.org.il/Heb/D2/Content/MenuID/1322/ID/2727>
2. **השתלמות למורי חמ"ד חט"ע בשיתוף מט"ח. העמקה בסוגיות מתוך תכנית הלימודים באזרחות מנקודת מבט יהודית-תורנית בהיקף של 30 ש' בריכוזו של רועי צמיר.**
להלן קישור לסילבוס הרשמה: <https://www.easyform.co.il/-formId=659a98f1-46ee-4354?aed9-a6dd99bb76c0>
3. **השתלמות למורי חמ"ד חט"ע וחט"ב בשיתוף מכון מרחבים - ה'אחר' שלידינו, אך לא בבית ספרנו! - רב גוונים בחברה הישראלית בהיקף של 30 ש'. המפגשים והסיורים יתקיימו באזור חיפה. מומלצת למורי חיפה והצפון ותכלול - מפגשים פא"פ וסיורים. פרטים נוספים בהקדם.**
4. **השתלמות במרחב המתקשב של אתר חמ"ד של אזרחות בהיקף של 30 ש'. פרטים נוספים בהקדם.**

פרטים נוספים, לגבי השתלמויות מורי חמ"ד ניתן לקבל אצל בלהה גליקסברג,
 מפמ"ר היסטוריה ואזרחות בחמ"ד בטלפון: 050-6282363
 או בדוא"ל bilhagl@education.gov.il

בכל בקשה, שאלה או הבהרה לגבי כל אחת מההשתלמויות -ניתן לפנות לשושי
 יצחקי, מדריכה ארצית לנושא ההשתלמויות דוא"ל:
shoshiyi@gmail.com

להלן רשימת השתלמויות הטמעת 2 יח"ל בפסג"ות ברחבי הארץ תשע"ד

הערות	מועד מפגש ראשון - מחוזי	מדריך מרכז ודרך הרשמה	יום בשבוע	יישוב	
	13.11.2013	עידית לטמן	רביעי	אשקלון	1
	יפורסם בהמשך	שוש מור ואהרון שוסטק	שלישי	באר-שבע	2
פרטים יימסרו בהקדם				בקה – אלגרביה	3
פרטים יימסרו בהקדם		סימה רוזיליו ואתי אדרי		בת-ים	4
	13 נובמבר 2013	חיה קירמאייר	ראשון	חדרה	
	26 נובמבר 2013	חיה קירמאייר	ראשון	חיפה	5
פרטים יימסרו בהקדם				טייבה	6
	יפורסם בהמשך	ווליד חוש	שלישי	טמרה	7

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
 המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
 הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

8	ירושלים	שני	רוחמה גבלו ענת פיק	26 נובמבר * 2013	*המיפגש הראשון יתקיים ביום *שלישי (באופן חד פעמי).
9	מודיעין	שלישי	איה שנהר פריצקי	12 נובמבר 2013	
10	*נצרת	חמישי			פרטים יימסרו בהקדם
11	נתניה	רביעי	שושי יצחקי	13 נובמבר 13	
12	*סכנין				פרטים יימסרו בהקדם
13	עפולה	שלישי	חיה רייפן	יפורסם בהמשך	
14	פקיעין	חמישי	מוניר	21 נובמבר 2013	
15	קצרין	שלישי	אתי אבו- חצירה	12 נובמבר 2013	
16	קריית- מוצקין	שני	עפרה כדורי	25 נובמבר 2013	
17	קריית- שמונה	שלישי	אתי אבו- חצירה	29 אוקטובר 2013	
18	ראש העין	ראשון	אסתר בוכניק	24 נובמבר 2013	
19	ראשון- לציון	שני	בלהה אלפרסון	יפורסם בהמשך	
20	רמת-גן	שני	אתי אדרי וסימה רוזיליו	25 נובמבר 13	
21	רמת-גן- ליווי	ראשון	שאול וויגארט		

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

		ושושי		מורים חדשים	
	יפורסם בהמשך	ווליד חוש	רביעי	שפרעם	22

- ע"פ הנחייות מנהלת ההשתלמויות – המשתלמים מחט"ע השייכים ל"אופק חדש" יכתבו מטלה (30 שעות+ציון) ומורים השייכים ל"עוז לתמורה" יהיו פטורים מהמטלה והגמול יהיה 30 שעות ללא ציון.

9. מערך ההדרכה

להלן רשימת מדריכים – תשע"ד

שם המדריך	טלפון בית	נייד	דוא"ל
מדריכים ארציים			
איה שנהר פריצקי חשיבה מטלת בצוע חומרי למידה, ע"ח		052-5945947	aya.paritsky@gmail.com
שושי יצחקי אגף הבחינות, השתלמויות, חינוך מיוחד	09-8610278	050-9511052	shoshiyi@gmail.com
וליד חוש מגזר ערבי		050-4389966	waleed_housh@hotmail.com
מוניר עטאר מדריך מרכז מגזר דרוזי וצרקסי	04-9967615	052-4390181	muniratar@hotmail.com
סימה רוזיליו חטיבת ביניים	08-9761408	054-6113882	simarozilio@gmail.com
עפרה כדורי שלהב"ת ואזרחות (שילוב אוריינות)	03-9013257	050-5911562	ofralez@walla.com
רוחמה וילשטיין חשיבה וחקר		052-3319812	wilstein.hr@gmail.com
צאלה שחם לימודי הגבר		05226991196	Tseela74@gmail.com
נעמה כהן תקשוב		0525666658	naaama@gmail.com
אפרת גליקמן ליקויי למידה		052-4441108	efrat.hg@gmail.com
מדריכים מחוזיים			
מחוז צפון			
אתי אבוהצירה		052-2851799	etiabu@telhai.ac.il
מוניר עטאר	04-9967615	052-4390181	muniratar@hotmail.com
ווליד חטיב			walidkh@bezeqint.net
מחוז חיפה			
חיה קירמאיר	04-6208420	054-4669044	dkirmayer@nana10.co.il
מחוז ירושלים ומנח"י			
ציפי כהן מנח"י	02-5710598	052-2380238	tzipit11@gmail.com
ענת פיק מנח"י		054-8140050	dvash123@gmail.com

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
 המזכירות הפדגוגית – السكرتارية التربوية
 הפיקוח על הוראת האזרחות – التفطيش على تعليم المدنيات

aya.paritsky@gmail.com	052-5945947		איה פריצקי מחוז י-ם
Gebelru01@gmail.com	054-4884801	025860978	רוחמה גבל רדמן – מחוז י-ם
			מחוז תל אביב
etyedery@gmail.com		03-5345657	אתי אדרי
simarozilio@gmail.com	054-6113882	08-9761408	סימה רוזיליו
razravit@gmail.com	0547664642		רוית רו
			מחוז מרכז
billhaa@cet.ac.il	050-7766163	03-9658858	בלחה אלפרסון
esterbuchnik@walla.com	052-8925228		אסתר בוכניק
			התיישבותי
reifen@hanatziv.org.il	050-5223062		חיה רייפן צפון
Gebelru01@gmail.com	054-4884801	025860978	עידית לטמן דרום
Gebelru01@gmail.com	054-4884801	025860978	רוחמה גבל רדמן ממ"ד
vardashalom@walla.com	050-7920629	09-7663871	ורדה שלום ממ"ד
			מחוז דרום
shoshmor7@googlemail.com	052-2710636		שוש מור
shostaka@walla.com	052-3265909	08-6510362	אהרן שוסטק
sambaders@walla.co.il	054-8081420		סאמי אבו-באדר
navot-e@inter.net.il	050-5406092	02-5333781	חוה נבות מנחה – רשת אורט
dgfire@walla.com	050-9321276	03-9321275	דוד פייער מנחה רשת אמי"ת

עדכונים נוספים יפורסמו בהמשך